

ԼԵՒՈՆ ԱՐՔԵՅԻ ՏՈՀՄԸ

Նոյն. եր. 353.

Սուրբ ժողովն բարձրագոյն խորհրդարանի սրբոյ կաթողիկէ Էջմիածնի ընկալաւ զգիր խնդրոյ ազնիւ Յօհաննէս տէր խաչատուրեան Էլիմիրզովին յաղագս տալոյ ինքեան զճըմարիտ վկայութիւն 'ի կողմանէ աղգաբանութեան իւրեանց որոյ վասն զոր ինչ գիտեմք մեք 'ի պատմագրաց և կամ լուեալ եմք յաւանդութեանց նախնեանց, գրեմք և վկայեմք ահա՛ ստուգապէս, արդ՝ Պատմութիւն Հայոց վասն երկոտասան ազնուական պատանդացն վրաց այսպէս գրէ. Թագաւորն վրաց Դաթոյ անունն ունէր որդի մի Բէժան անունն գօղեցաւով Հարուածեալ, վասնորոյ առաքեաց զազգատոհմն իւր հանդերձ մետասան Թաւադօք և ազնուականօք առ իշխանս Կարբւոյ, և Թողեալ զնոսա պատանդս առ իշխանսն հայոց, տարաւ զմարմին սրբոյն Գէորգեայ զօրավարին 'ի Թիֆլիզ 'ի բժշկութիւն որդւոյ իւրոյ, բայց մինչ մերձ եղև սուրբ մարմինն 'ի Թիֆլիզ, մեռաւ որդի Թագաւորին և Թագաւորն պատճառաւ մահու որդւոյ իւրոյ՝ զսուրբ մարմինն ըմբռնեալ, խլեաց զայն 'ի հայոց և առաքեաց յերկիրն Կածարէթու որ այժմ ասի Չխար և մնաց անդէն մարմին սրբոյն մինչև ցայսօր Կաանայսորիկ իշխանք Հայոց ևս արգելին առ ինքեանս զազգատոհմն Թագաւորին և զմետասան ազնուազգի պատանդ անձինսն և Նոյն ազգատոհմն Թագաւորին որ կոչիւր Լազարէ միրզայ որդի Էլի.միրզային, էր 'ի ցեղէ և 'ի զարմէ Լևոն Արքային վրաց Կախէթու բագրատունւոյ և Թոռն Նորին, որ և 'ի գալն իւր 'ի Հայաստան՝ անուանեցաւ Ղազար Բէկ ըստ յարմարութեան լեզուի Հայոց: Սոյն այս Ղազար բէկն որդի Էլի.միրզային և Թոռն Լևոն արքային վրաց 'ի գալն իւր 'ի Հայաստան, յետ ինչ միջոցի ծնանի զորդի մի խաչատուր անունն, որ զնմանութիւն Հօրն բերեալ յինքեան, և երևելի գտեալ, կոչեցաւ յարգական անուամբ խաչատուր բէկ. և եղև անուանի յոյժ յամենեսին առ հեռաւորս և առ մերձաւորս, Թէ ըստ վայելչութեան բարեգիր կազմուածոյն և հասակին, և Թէ ըստ բաղդրութեան բարուցն: Այս խաչատուր բէկ ծնաւ որդի մի Յակոբ անունն, որ և սա զօրաւոր գտեալ բանիւք և արդեամբք, անուանեցաւ յամենից

պարոն Յակոբ յարգական անուամբ: Այս Յակոբ ծնանի զերիս որդիս, Մաղաք, Յօր և աէր Սարգիս, որոց ծնունդք և սերունդք գտանին և 'ի ներկայս յայլ և այլ կողմունս: Մաղաք անդրանիկ որդին յակոբայ ծնանի զչորեսին որդիս՝ Ուղուրլու, Գասպար, Մելքոն և Բաղդասար, և եօթն դաստերս: Ուղուրլու անդրանիկ որդին Մաղաքայ ծնանի զչորս որդիս՝ Մաղաք, Խաչատուր, Յօհաննէս և Գէորգ և երկու դաստերս: Գասպար երկրորդ որդի Մաղաքայ ամուսնացեալ ըստ աշխարհի, մեռանի անորդի: Մելքոն երրորդ որդի Մաղաքայ ծնանի երկու որդիս՝ Մարտիրոս և Աղաբէկ, Մարտիրոսն ամուսնացեալ ըստ աշխարհի, ծնանի երկուս որդիս Մելքոն և Գասպար: Եւ Աղաբէկն ևս ամուսնացեալ ըստ աշխարհի և մեռանի անորդի: Մաղաք անդրանիկ որդի Ուղուրլուի ծնաւ որդի մի Ուղուրլու անուն, և դուստր մի ևս: Խաչատուր երկրորդ որդի Ուղուրլուի ամուսնացեալ եղև քահանայ Աստուծոյ բարձրելոյ և ծնաւ ուստերս և դաստերս, յորոց մնացեալ է ուստր մի Յօհաննէս անուն, որ է խնդրող վկայութեան ազգաբանութեանս և դուստր մի ևս: Յօհաննէս երրորդ որդի Ուղուրլուի մնացեալ յաշխարհէ և զճեռ ընթացեալ կրօնաւորական կարգի, միաբանեցաւ աստ 'ի սուրբ Աթոռս արարատեան: Գէորգ չորրորդ որդի Ուղուրլուի ծնաւ ուստերս և դաստերս, յորոց մնացեալ են ուստերք՝ Յովակիմ և Գրիգոր և դուստր մի ևս: Զի թէպէտ վասն այսպիսի ազգաբանութեան սոցա եղեալ է յառաջագոյն ի ձեռս նախնեաց իւրեանց արձանագիրք և հրովարտակք հայերէն և վրացերէն, ևս և թուղթք պիտանիք, այսինքն զբաւայք վասն ամենայն կալուածոց իւրեանց եղելոց 'ի Կարբի և 'ի վրացառուն, և յենթարկին իւրեանց զանազան փորձանաց ըստ փոփոխութեան և ըստ բերմանս աշխարհի կորուսեալ են այնք ամենայն թուղթք և անճեռ եղեալ, և ամենայն կալուածք իւրեանց ևս իսպառ բանդեալ և ամայացեալ, բայց աւանդութեամբ նախնեաց և ծերունեաց երկրին արարատեան և մանաւանդ ըստ պատմելոյ և ըստ վկայելոյ գրութեանց պատմաբանից, զծննդաբանութիւն իւրեանց սկսեալ 'ի Լազարէ Միրզայէն յորդուոյ Էլի-միդա-սիս 'ի թոռանէ Լևոն Արքային վրաց, պահպանեալ են մինչև ցփերջին ծնունդս իւրեանց հանդերձ նշանակութեամբ և

յատկութեամբ սեպհական կալուածոց իւրեանց եղելոց 'ի Կարբի և 'ի վրացտուն: Այլ և ընդ ժամանակսն՝ ընդայնուսիկ, յորում աղմկեալ էր աշխարհն արարատեան պէսպէս խռովութեամբ և տառապակրութեամբ 'ի բռնաւորէն նաար Շահայ, որէ Թահմազ զուլի խանն, Հայրն յիշեալ տէր Խաչատուր բահանային ևս, որ է Ուղուրլու անդրանիկ որդին Մաղաբայ, փախստական լինի յերկիրն վրաց 'ի Տրփ-խիս բաղաբ, հանդերձ Գասպար, Մելքոն և Բաղդասար եղբարբք իւրովք հինգ ամսօք յառաջ բան զմահ Հօրն իւրոյ Մաղաբայ յաւուրս մանկաժողով հրամանին նոյն նաար-շահայ, և բնակեալ անդ ամս բսան, ամուսնանայ ընդ դստեր Ջաքարիայ Հեղինար անուն և ծնանի որդիս և դստերս անդանօր, և 'ի վերադառնալն 'ի Տփլիսայ կրկին յերևան յեա իբր բսան ամաց, զօրանայ դարձեալ բարի անուամբ և յաջողութեամբ և լինի երևելի յոյժ 'ի մէջ ազգի իւրոյ և բնակչաց երկրին, յանուն որոյ՝ և ազգն կոչեցան յեաոյ Ուղուրլուեանք, որպէս և մինչև ցայսօր 'ի բոլոր բնակչաց երկրին ազգ նորա և ծնունդք կոչին և անուանին Ուղուրլուեանք: Ահա այսպէս վերոյիշեալ ազնիւ յօհաննէս տէր Խաչատուրեանն, է յազգէ և 'ի ցեղէ Լազարէ Միրզային որդւոյ Էլի միրզովին և թուան Լէոն վրաց արքային: Ուստի ըստ այսմ կոչի ևս Էլի միրզեան կամ Լազարէ միրզեան, ինքն և ամենայն ազգատոհմ իւր. զոր և մեք վասն ճշմարտութեան բանիցս՝ որպէս և գրեցաքն, նոյնպէս վկայեմք ահա իսկական կնքովք և ստորագրութեամբք մերովք: յամի Տեառն 1814, յամսեանն յունիսի 'ի սուրբ կաթուղիկէն Էջմիածին:

Անդամք սուրբ ժողովոյն բարձրագոյն խորհրդարանի արքայ կաթուղիկէ Էջմիածնի:

ՌՈՒԻԻՆԵԱՆ ՏՈՀՄԸ

Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ և շնորհիւ նորա Տէր Միքայէլ Կաթուղիկոս Ամենայն (") Հայոց, և ծայրագոյն պատրիարք Մեծին Կիլիկիոյ, և սպասաւոր սուրբ լուսաւորչի շնորհաձիր Աջոյն և յանուն Ամենասուրբ երրորդութեան հիմեալ վեհափառ Աստուածեան Մայր սուրբ Աթոռոյն:

Յորմէ ժամանեսցէ գիր սիրոյ ողջունի և օրհնու-